

NEVYZVEDNUTÉ POKлады NAŠÍ ZEMĚ

Před třemi lety na vrchu Zlatník u Boskovic učinil hledač pokladů s pomocí detektoru kovů unikátní objev. V hromadě kamení, asi dvacet centimetrů pod povrchem země, objevil hliněný džbán obrácený dnem vzhůru, zabalený v kusu špinavé látky, která dlouhá staletí chránila cenný obsah džbánu – staré stříbrné mince o váze šesti kilogramů.

Není divu, že překvapenému nálezci údivem a samým štěstím začalo bít srdce jako o závod. Po chvíli si však uvědomil, že musí zachovat klid. Rozhlížel se kolem sebe, aby se ubezpečil, že ho nikdo nevidí, a zřejmě v tu samou chvíli bojoval i sám se sebou a svým svědomím. Má to ohlásit, nebo ne? ***Na pomyslných miskách vah tentokrát vítězí temnější stránka lidské povahy a hledač má jasno: pro poklad najde vhodného kupce, který mu jistě zaplatí víc než český stát.*** Šest kilogramů nevyčísitelné české historie tak krátce nato mizí v ruku překupníka a šťastný nálezce si mne ruce nad snadno vydělanou částkou tři čtvrtě milionu korun. Osud ale nechodí dlouho kolem horké kaše a tehdy devětatřicetiletého muže vzápětí čekají minimálně tři bolavé rány. Tou první je, že si pro něj přicházejí policisté, kteří dostali od udavače veškerou fotodokumentaci o jeho vině. Druhá bolestivá zpráva na sebe nenechala dlouho čekat – nahlásil ho totiž člověk, kterému se sám v dobré víře chlubil. A třetího »brouka do hlavy« mu nasadili odborníci, když mu sdělili, že kdyby poklad poctivě nahlásil úřadům, měl (kromě možného stíhání za porušení zákona o používání detektoru kovů) nárok na deset procent částky z historické hodnoty nálezů, což bylo v tomto případě několik milionů korun.

A VÝSLEDEK JEHO SOBECKÉHO ROZHODNUTÍ?

Celková sběratelská cena »zlatníkovského« pokladu je odhadována na milion korun, historická cena a ztráta pro naši zemi je však nevyčísitelná. Policistům se totiž i přesto, že znali totožnost překupníka, nepodařilo vypátrat, kam se přibližně 4,5 kg celkové váhy pokladu nakonec podělo. Strážci pořádku tak s vypětím všech sil zachránili jen malou část stříbrných mincí ze džbánu z pálené hlíny, kde bylo původně na několik tisíc zachovalých kovových platidel z období od poloviny 15. století do poloviny 17. století. ***Byly mezi nimi i tolary, pražské groše, uherské denáry a další mince, které do hromady kamení schoval jejich bohatý majitel někdy v období třicetileté války (1618 – 1648) a už se pro ně nikdy nevrátil.*** Dnes si nad jeho majetkem

Pokračování na str. 8-9 »

potají zvyšují ego soukromí sběratelé, kteří se spokojují s příznivými fakty a mlčí.

CHODÍME KOLEM NICH DNES A DENNĚ

Neumíme si ani představit, kolik drahocenných československých pokladů bylo takto utopeno ve špinavých vodách černého trhu. Nemáme sebemenší ponětí, kolikrát za život jsme už my všichni byli něčemu tak cennému nadosah. A nejspíš nebudeme daleko od pravdy, když řekneme, že mnohokrát. Velmi pravděpodobně jste se kolem pokladů různých historických hodnot procházeli, leželi jste nad nimi v trávě a možná už jste seděli na stejném pařezu, pod jehož kořeny kdysi někdo třesoucíma se rukama zakopal veškerý svůj majetek. Možná ... kdo ví? **Přestaňte se teď ale chvilí nechat unášet fantazií a vyslechněme zkušeného badatele Karla Pokorného (75), který nám o dosud nevyzvednutých pokladech na území bývalého Československa řekne mnohem víc.**

Badatel Karel Pokorný

☛ Máte alespoň nějakou představu o tom, kolik ztracených pokladů z drahých kovů se ještě může nacházet na našem území?

Já sám bych si to odhadovat netroufal, ale historici nějakým (pro mě nepochopitelným) způsobem spočítali, že 98 procent ze všech cenných pokladů, které tady kdy byly uschovány, se dodnes nenašly. Československo vždycky bylo a stále je (ale dnes už jen v podzemí) finančně největším a nejnatěženějším trezorem celé Evropy.

☛ Jak je možné, že se dodnes valná většina z nich nenašla?

Příroda dokáže změnit krajinu už za 20 let k nepoznání. A teď zkusme najít poklad, který někdo třeba před 500 lety pod pláštěm noci ve spěchu zakopal pod nejbližší stromem někde v houštinách za vesnicí, která tam kdysi byla, a dnes už není. Najít poklady ve volné přírodě bez logických záchytných bodů dá největší práci a většinou je v takových případech lidé nacházejí jen čistou náhodou, třeba když při hledání borůvek zakopnou o pařez. I to už se stalo.

☛ Napadá mě, jak je možné, že se všude staví, z luk a orných půd se dělají stavební parcely, ale o žádných bohatstvích, která by se našla při stavebních pracích, se většinou nedovídáme?

Tak za prvé: nutno si přiznat, že většinu nálezů bohužel pohltí černý trh. A za druhé: stavební firmy mnohdy ani nemají zájem v případě archeologických nálezů (což nemusí být ani zdaleka jen mince, keramika

Zlatokopové mají lví podíl na ničení a zničení hradních zřícenin podkopáváním zdí. Zmíňme nejen dobrodruhy a sedláky, ale i pány, kteří měli stále málo.

nebo kosti) informovat archeology. Ne snad proto, že by se na případném nálezu chtěly obohatit, ale jednoduše řečeno by jim pečlivý archeologický průzkum způsobil časové zpoždění, a tudíž nesplnění termínů, k nimž jsou vázáni smlouvou. A tak se oficiálně hlásí jen to, co už by se vedoucím projektu nepodařilo udržet v tajnosti.

☛ Kde by tedy v přírodě teoreticky mohl být poklad?

Pokud se nám zdá nějaké přírodní místo »podezřelé«, naše první otázka by měla znít: kdo, kdy a za jakých okolností právě TADY mohl narychlo (= ne moc hluboko) zakopat své jmění a jaké mu hrozilo riziko, že se pro něj už nevrátil? V čem mohlo být toto místo natolik

zvláštní, že jej upoutalo a věděl, že ani po několika letech nezapomene, jak vypadalo?

☛ Takže rozum v hrsti a znalost historie místa je nejspíš pro hledáče pokladů rozhodující.

Přesně tak. Je bláhové rozkopat celou svou zahradu jen proto, že chceme mít jistotu, že nesedíme na zlatých vejcích. Pokud to místo nemá nějakou zvláštní historii, pak je

to jako hledat hlavičku špendlíku v kupce sena, nehledě na to, že tam ta hlavička nejspíš ani nebude.

☛ A jak to bylo s ukryváním pokladů na hradech, zámcích, ve městech a vesnicích?

Na venkově se schovávalo nejen za trámy, do krovů, pecí, pod kamna, do komínů, studní nebo pod uhlí, ale i do hnojiště. Hrady, zámky, chrámy a kláštery měly svá podzemí. Čím byla větší a složitější, tím byly úkryty bezpečnější. Vše se odvíjelo od síly zdí, důmyslnosti skrytí i možnosti místo rychle zatopit. Ve městech byl výběr skrovnější. Každý měšťan měl jen ten svůj dům a prostor pod ním. Nemilosrdní žoldáci, zna-

lí tehdejších nejčastějších úkrytů, hned na začátku rabování nejdřív vytrhali podlahy, rozbořili krby a hledali tam, kde už někdy předtím něco našli. Pokud ale odchytili někoho z rodiny, přišlo hned na řadu bestiální mučení, aby skrýše prozradil, a nestávalo se, že by odcházeli s prázdnou.

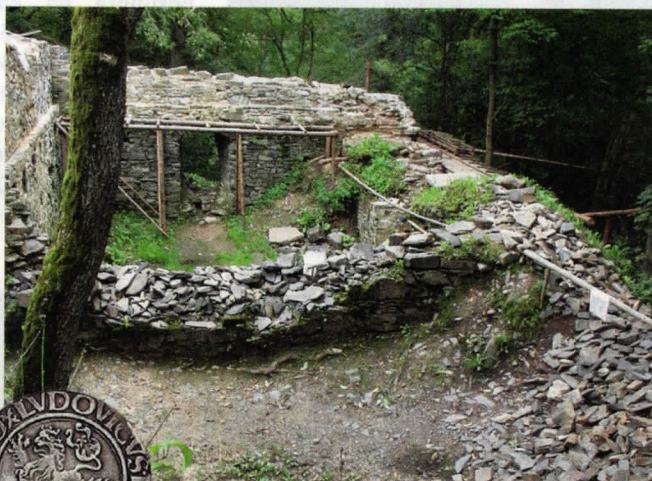
☞ Dá se tedy říci, že se u nás jednalo spíše o schovávání mincí?

Těch mincovních pokladů bylo víc. Odborníci zařazují nálezy na období denárů, grošů, tolarů a ze zlatých také duhovek, reálů, dukátů atd. Pravými poklady, tedy obsahujícími šperky, řetězy a nádoby, jsou poklady z Vlašimi, Českého Šternberku a hlavně z Košic.

☞ Jak je možné, že se kupříkladu středověké poklady ukryté na polích nebo loukách občas nacházejí až dnes, v 21. století? Proč se je někomu nepodařilo vyorat dříve?

Protože půda neustále pracuje a to, co bylo dříve kupříkladu metr pod zemí, je vlivem odplavování půdy dnes třeba jen 20 až 30 cm pod zemí. Záleží na konkrétní lokalitě a množství spadané vody v dané oblasti. Odplavování půdy mohou zcela jistě ovlivnit i povodně.

☞ Je podle vás hledání ukrytých pokladů na našem

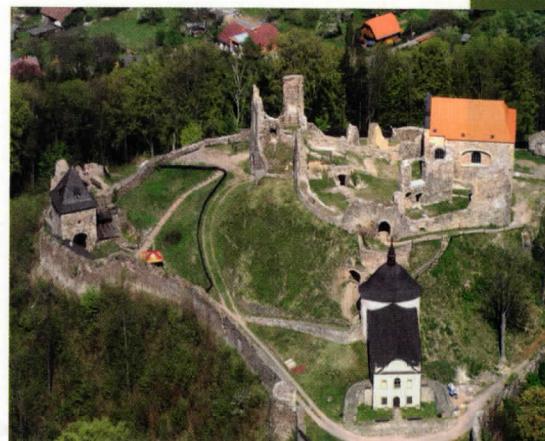
území zábavou (a často i prokletím) současnosti, nebo tu touhu po nalezení máme takřkajíc v genech?

Poklady se hledaly vždycky, po celém světě, a nemusely být jen z drahých kovů. Od chvíle, co se v nás začala zakořeňovat hamiznost, závist a lakota, se všechno cenné skrývalo před zraky nenechavců. Ať už to bylo cokoliv. Od okamžiku, kdy jsme se jako lidstvo rozhodli, že si budeme vážit »drahých kovů«, a přiřadili jim společenskou i ekonomickou hodnotu, si myslíme, že správný poklad by měl být právě z nich. Ale není poklad jako poklad, záleží na člověku. Třeba pro archeology je největším pokladem jakýkoliv nálezy s dosud neprobádanou historií. Samozřejmě, že touha po pokladech byla lidem blízká odjakživa a neváhali zničit i významné historické památky, jen aby nepřišli o šanci se obohatit.

☞ Víte o nějakém takovém konkrétním případu?

Znám jeden ukázkový. Šlo o jeden z největších nalezených pokladů na našem území v 19. století. Sedlák našel zlaté mince a pochlubil se s tím celé vesnici. Zpráva se šířila jako tsunami a každý, kdo o pokladu uslyšel, upustil to, co měl právě v ruce,

jevíli, neměli ani tušení, jak se původně jmenoval nebo komu dřív patřil. Opuštěné hrady tehdy neměly pro nikoho žádnou cenu. Pro stále zhýčkanější panstvo už to bylo dosti nepohodlné a nemoderní bydlení a pro vesničany by bylo celkem nepraktické bydlet v hradu, když to měli do vesnice ně-

kolik kilometrů pěšky. Tak alespoň ukojili svoji chamtivost a postupně začali známější neobydlené hrady rozebírat a kameny vozit domů kupříkladu na stavbu chlívků.

☞ Vraťme se k Jenčovu.

Musí se mu nechat, že tehdejší hejtman postupoval dle platné legislativy. Požádal královskou komoru o svolení, aby mohl celý hrad na své náklady rozebrat, a dostal k tomu požehnání pod podmínkou, že kdyby poklad opravdu našel, dostane královská pokladna čtvrtinu z nálezů. Stálo ho to hodně peněz a dřiny, hrad srovnal téměř se zemí, ale ne našel ani minci. Dobře mu tak.

☞ Kde hejtman přišel k myšlence, že je právě na Jenčově ukryté nějaké bohatství?

Slyšel z druhé ruky, že se v místní hospodě jeden člověk chlubil s částí nálezů na hrádku. Když se pak za dva dny našlo jeho mrtvé tělo pohozené v lese, hejtman pochopil, že to nebyly jen povídačky, a rozhodl se najít zbytek za každou cenu. Nebo si můžeme připomenout i osud Potštejnu, hradu, který byl jako jeden z mnoha v době renesance

popadl rýč nebo jiné nářadí a upaloval na místo nálezů, o kterém se sedlák nijak netajil. Vesničané půdu tak rozorali, že archeologům zbyly jen oči pro pláč. Pokud tam původně byly pro archeology cenné nálezy, už se jim je nemohlo ani s největším odhodláním podařit lokalizovat. A tak bychom mohli pokračovat. Uprostřed hlubokých křivoklátských lesů byl kdysi hrad Jenčov, dnes je to zřícenina. Tento, jeden z nejmenších královských loveckých hrádků, mohl přežít do současnosti, kdyby ho křivoklátský hejtman Jan Žďárský při hledání pokladu prakticky nesrovnal se zemí, ačkoliv to nebyl jeho hrad.

☞ Jak je možné, že mu to bylo dovoleno?

Málokdo ví, že na konci 17. století už naši předci mnohdy ani nevěděli, že je několik kilometrů od jejich obydlí někde v lesích postavený hrad. A ti, co ho náhodně ob-

Pokračování na str. 10-11 »

ponechán napospas zubu času. Lidé věřili, že tam někde dávný majitel hradu, loupeživý rytíř Mikuláš z Potštejna, schoval své poklady. Jejich hledání v 18. století zasloužil tehdejší majitel, hrabě Chamaré, většinu svého života. Za 35 let rozkopával většinu tehdy ještě poměrně zachovalého hradu.

K tomu musel mít poměrně silnou motivaci.

Podzemí Potštejna důkladně prozkoumávala i brněnská skupina Agartha

Chamaré viděl velký význam v latinské šifře vytesané na kameni zazděném ve stěně paláce, která v překladu zněla »Na poznamenaném začni«. Ten kámen s nápisem lze vidět dodnes, ale jazykovědci význam věty překládají jinak. Hrabě Chamaré na Potštejně nikdy nic nenašel.

Kde byste teoreticky hledal poklad vy, když byste na to měl jít logicky a z historického hlediska?

Pokud chcete odpověď, pak se musíme zakousnout do velkého krajíce chleba a vzít

Proč by to podle vás mělo být místo, kam je vidět za určitých podmínek přímo z hradu?

Na to je velmi snadná odpověď. Jen tak si hradní pán (nebo jakýkoliv jiný bohatý člověk) mohl kdykoliv a jakoliv zkontrolovat, že je celé jeho jmění netknuté a pořád na svém místě. Nemusel tam kvůli kontrole chodit po svých. Budilo by to pozornost.

místo nenápadně ale srozumitelně označím, třeba seskupením několika kamenů, abych i za několik týdnů, měsíců či dlouhých let už na první pohled viděl, jestli jsem ještě stále bohatý. Ne vždy totiž byly vhodné podmínky pro vyzvedávání pokladu a často nezbývalo než doufat, že válka už brzy skončí a já se pro majetek vrátím. V historii bylo takových období, kdy se drancovalo a zabíjelo nejen pro majetek, více než dost. Jmenujme si alespoň husitské války, války mezi šlechtickými rody po smrti Albrechta Habsburského, třicetiletou, sedmiletou, první a druhou světovou válku i období nástupu komunistů.

Kam byste schoval svůj poklad, kdybyste si měl vybrat v přírodním prostředí?

Na to je jednoduchá odpověď. Do pískovcových skal. Možnost, že ho někdo najde omylem, je prakticky nulová. Skály zároveň mohou zajistit vhodný úkryt i pro mne, schovávání i vyzvedávání pokladu.

Zajímavá situace nastala v období druhé světové války, kdy bylo zapotřebí rychle uschovat veškerý majetek. Předpokládám, že spousta těchto domů ještě stojí...

Moje maminka mi vyprávěla, že znala židovskou rodinu, která předtím, než byla odsunuta do koncentračního tábora, ukryla veškeré své cennosti, včetně šperků, do komína. Nikdy už se nevrátili a neumíte si ani představit překvapení komíníka, když ho noví majitelé domu zavolali, že jim nejspíš špatně táhne komín. Židovské (a nejen židov-

Chytré...

A teď přijde další oříšek – to místo muselo být snadno a rychle dostupné k ukrytí. Zároveň musel mít jistotu, že se mu odtud svůj majetek snadno podaří vyzvednout, kdyby byl hrad v obležení nebo zcela obsazen nepřáteli. Vždycky se pousměji, když někde píší, jak byl nějaký hrad položený uprostřed lesů snadno dobyt nepřáteli. Slovo dobytí je rozporuplné, protože pokud se nejednalo o královské nebo jiné větší sídlo, v hradní posádce bylo v době míru k dispozici mnohdy jen několik málo mužů. A to

Moje maminka mi vyprávěla, že znala židovskou rodinu, která předtím, než byla odsunuta do koncentračního tábora, ukryla veškeré své cennosti, včetně šperků, do komína...

to podle typu lokality. Tak si vezmeme třeba hradu. Každý z nich má jinou historii a je třeba vědět, kdy ho vlastnili bohatí páni a jak to s nimi dopadlo. Pak bych se vrátil v čase a pokusil se dívat na okolní krajinu jejich očima. Místo uložení pokladu mimo hrad by logicky mělo být z nějaké části hradu dobře viditelné. Do země se především schovávaly nadbytky bohatství, které nemělo být všem na očích. Byla to rezerva na horší časy. Když se zrovna v okolí neválčilo, měli páni na promyšlení toho nejvhodnějšího úkrytu na zakopání dostatek času, a tak ho nejspíš vybrali dobře.

slavné dobytí znamenalo, že hrad mnohokrát dobrovolně vydali a po dohodě odešli po svých i s osobními zbraněmi.

A co v případě náhlého a pravděpodobně dlouhodobého drancování celé oblasti? Kam ukrýt poklad, když vím, že se pro něj vrátím při troše štěstí až za velmi dlouhou dobu?

Ať už to bylo ve městech, vesnicích nebo na hradech, ve většině případů platilo jedno pravidlo. Najít vhodné zapamatovatelné místo někde nepřilíš daleko, ale zároveň takové, kde mě při tom nikdo neuvidí. Pak si

ské) cennosti musí být dodnes v mnoha skulinách, půdách, kamnech, komínech, sklepech, tajných zazděných prostorech ve zdech starých domů, na zahradě. A většina těchto – jistě dostupných – pokladů minulého století nebyla dosud nalezena. Zatím poslední vlna schovávaček přišla těsně před nástupem komunismu, v době, kdy už se vědělo, že se bude majetek ve velkém zabavovat a znárodnovat.

🔪 A jak je to se zákony a nálezem dnes?

Za první republiky to bylo 25 procent hodnoty, v některých zemích dokonce 50. Za socialismu vůbec nic. Je jasné, že ne každý hned běžel nález odevzdat. A to si představte, že nálezci mohli ještě mít pěkné patálie s vyšetřováním, zda si něco neodsypali. Dnes dělá nálezné deset procent z celkové historické hodnoty pokladu.

🔪 Na Slovensku je to stejné jako u nás?

Slovenská republika nedávno zavedla razantní zákon postihující hledače a vývozce pokladů. Odbor kultury a kriminalisté objevili nebo dohledali v rakouských a německých obchodech se starožitnostmi za miliony eur mincí a artefaktů pocházejících evidentně ze Slo-

venska. Jejich národní bohatství už nikdy nebude nalezeno, protože jej mají soukromí sběratelé, kteří je koupili za pakatel. A to bude zřejmě špička ledovce, protože ještě mnohem rychleji a relativně bezpečněji se prodává bezpečněji na burzách a přes internet. I tyto nabídky jsou však bedlivě sledovány kriminalisty, archeology a historiky. Jediným oficiálně beztrestným způsobem nálezů pokladu je náhoda. Cílené hledání je zakázáno, u nás i na Slovensku. Pro každý stát je totiž alespoň teoreticky mnohem lepší, když poklad zůstane tam, kde je, i za cenu, že nebude nikdy nebude nalezen, než aby hrozilo nebezpečí, že se hledáním poškodí archeologicky významné vrstvy podloží nebo že se artefakty dostanou na černý trh a nikdy nebudou nalezeny. Což se také ve většině případů bohužel děje. ■

ZÁHADY ŽIVOTA PŘÍŠTĚ:

Nejpozoruhodnější dosud nalezené poklady Česka a Slovenska

POZOR!

HLEDÁNÍ S DETEKTOREM JE TRESTNÝ ČIN

Pokud by vás po přečtení článku lidově řečeno srběly prsty a měli byste v plánu si co nejdříve z důvodu hledání vlastního »šťěstlí« obstarat detektor kovů, měli byste vědět, že se právě pohybujete po tenkém ledě, který vás může snadno dostat do rozporu se zákonem. Používání detektorů kovů na území s archeologickými nálezy (což je prakticky veškerá plocha, odkud se dosud prokazatelně neodtěžily veškeré uložení čtvrtohorního stáří) je dovoleno pouze Archeologickému ústavu a k tomu oprávněným organizacím. V opačném případě je takové jednání nutno považovat za nelegální.

**Výňatek
z webových stránek
Archeologického
ústavu AV ČR:**

... v této souvislosti je nutné zdůraznit, že neobstojí ani běžná výmluva, že hlavním zájmem hledače jsou předměty pocházející z doby relativně nedávné, např. z období druhé světové války, protože i ty jsou podle § 23, odst. 1, zákona č. 20/1987 Sb. archeologickým nálezem. (Archeologickým nálezem je věc (soubor věcí), která je dokladem nebo pozůstatkem života člověka a jeho činnosti od počátku jeho vývoje do novověku a zachovala se zpravidla pod zemí.). Rovněž je třeba zdůraznit, že při neodborně prováděné prospekci s detektory kovů zároveň hrozí zcela reálné riziko, že řada archeologických nálezů a jejich kulturně historická hodnota nebude rozpoznána a při neodborné manipulaci může dojít k jejich poškození nebo zničení. Zároveň je třeba připustit, že legálně lze detektor kovu využít při hledání ztraceného vlastního majetku (klíče, šperk apod.). Toto vysvětlení lze však považovat za pouhou výmluvu v momentě, kdy hledač při práci používá zároveň rýč, lopatku nebo podobný nástroj, zejména nachází-li se v lesním porostu nebo na zatravněné ploše. Stejně tak ten, kdo hledá například klíče, nemá žádný důvod sbírat tzv. kovový šrot (drobné mince, dráty, plomby, knoflíky aj.) Nelegální prospekce s detektorem kovů by měla být posuzována jako správní delikt podle § 39 zákona č. 20/1987 Sb., který umožňuje správnímu orgánu uložit pokutu do výše 4 mil. Kč.

Více na www.arup.cas.cz/?p=12890

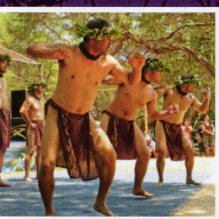
ZÁHADY ŽIVOTA

Časopis o mystériích, zdraví a duši

08 | Srpen 2013 | 45 Kč/2,40 €

NÁPOVĚDY PRO hledače pokladů

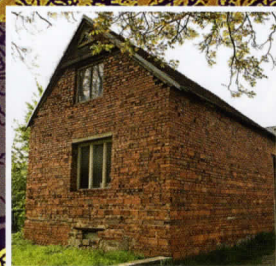
I vy máte šanci zbohatnout str. 6

HAVAJSKÝ OSTROV KOUZELNÍKŮ

Mystický ráj uprostřed
Pacifiku str. 74

BŘECLAVSKÁ NOČNÍ
MŮRA: Lovci duchů
na stopě hlučných
přízraků str. 16

Exkluzivní rozhovor: DÍTĚ ZE SOUHVĚZDÍ

ORION

08/2013

Co nesmí chybět
na obřadním oltáři

× Magie str. 56

Zbavte se
konečně své fobie

× Zdraví str. 36

Dechové rituály
pro každého

× Péče o tělo str. 44

× Brána do duše

JAK VSTOUPIT
DO OBRAZU
str. 68